

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

20.10.2023. Nr. 1-6/10

Satversmes tiesas tiesnesei
Anitai Rodiņai
tiesa@satv.tiesa.gov.lv

Par viedokļa sniegšanu lietā Nr. 2023-34-01

Tiesībsargs saņēma Satversmes tiesas 2023. gada 21. septembra vēstuli Nr. 1-04.1/403-pav/2023 (reģistrēta 21.09.2023 ar Nr. 471), kurai pievienots Satversmes tiesas tiesnese Anita Rodiņa atzīst tiesībsargu par pieaicināto personu lietā Nr. 2023-34-01 “Par Izglītības likuma 50. panta pirmās daļas 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 106. pantam” un uzaicina izteikt viedokli par apstrīdētās normas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 106. pantam, kā arī citiem aspektiem, kas pēc iestādes ieskata varētu būt nozīmīgi lietas izskatīšanā.

Izvērtējot lēmumam pievienoto konstitucionālās sūdzības iesniedzēja Jura Ozola (turpmāk – Pieteicējs) konstitucionālo sūdzību (pieteikumu), kā arī Saeimas atbildes rakstu, tiesībsargs sniedz šādu viedokli:

1. Izglītības likuma 50. panta pirmās daļas 1. punkts paredz, ka par pedagogu nedrīkst strādāt persona, kas sodīta par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu (neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas), izņemot gadījumu, kad pēc sodāmības dzēšanas vai noņemšanas Izglītības kvalitātes valsts dienests izvērtējis, vai tas nekaitē izglītojamo interesēm, un atļāvis šai personai strādāt par pedagogu. Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā izglītības iestādes vadītājs pārliecinās, vai pastāv ierobežojumi personai strādāt par pedagogu, kā arī kārtību, kādā tiek izvērtēts, vai atļauja šādai personai strādāt par pedagogu nekaitēs izglītojamo interesēm (turpmāk – apstrīdētā norma).

Pieteicējs savā pieteikumā norāda, ka ir ieguvis profesionālo maģistra grādu izglītībā un kopš 2011. gada 26. augusta strādā Latgales Industriālajā tehnikumā par pedagogu. Turklāt kopš 2020. gada Pieteicējs aktīvi iesaistījās dienestā zemessardzē un bija Jaunsardzes centra instruktors. Pieteicējs norāda, ka neskatoties uz iepriekš iegūto izglītību, turpināja nepārtraukti pilnveidot savas profesionālās zināšanas un prasmes, piedaloties kvalifikācijas celšanas mācībās un citosursos.

Pieteicējs norāda, ka 2022. gada 13. decembrī Dienvidlatgales prokuratūras prokurore Ginta Viļuma pieņēma lēmumu par Pieteicēja saukšanu pie kriminālatbildības par Krimināllikuma 262. panta pirmajā prim daļā paredzēto noziedzīgu nodarījumu.

Attiecīgi 2022. gada 13. decembrī ar Dienvidlatgales prokuratūras prokurores Gintas Viļumas priekšrakstu par sodu Pieteicējam tika noteikts naudas 1500,00 *euro* apmērā un transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšana uz pieciem gadiem, kā arī valsts labā tika konfiscēta ar noziedzīgo nodarījumu saistītā manta – transportlīdzeklis.

Pēc Pieteicēja sodīšanas par mazāk smaga noziedzīga nodarījuma izdarīšanu Pieteicējs vairs nevarēja ieņemt nevienu iepriekšminēto amatu un darba tiesiskās attiecības ar viņu tika izbeigtas.

Pieteicējs norāda, ka aizliegums strādāt par pedagogu esošās sodāmības dēļ par izdarīto mazāk smagu noziedzīgo nodarījumu pret satiksmes drošību būtiski ierobežo Pieteicēja tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai, kā arī saglabāt līdzšinējās darba vietas.

Pieteicējs uzskata, ka apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu un tam ir leģitīms mērķis. Proti, ar apstrīdēto regulējumu tiek aizsargātas bērnu tiesības un likumiskās intereses, nodrošinot to, lai par pedagogu strādātu tikai tādas personas, kurām ir nevainojama reputācija. Tāpat Pieteicējs uzskata, ka apstrīdētā norma ir piemērota leģitīmajam mērķa sasniegšanai. Tomēr Pieteicēja ieskatā apstrīdētās normas leģitīmo mērķi var sasniegt tādā pašā kvalitātē ar citiem, personas tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Piemēram, likumdevējs varētu noteikt konkrētus noziedzīgus nodarījumus, par kuru izdarīšanu personas ar sodāmību, kas nav dzēsta vai noņemta, nevar strādāt par pedagogu, bet pārējos gadījumos, piemēram, ja ir izdarīts mazāk smags noziedzīgs nodarījums pret satiksmes drošību, pieļaut iespēju Ministru kabineta noteiktajai institūcijai individuāli izvērtēt to, vai atļauja strādāt par pedagogu personai nekaitēs izglītojamo interesēm. Pieteicēja ieskatā labums, ko sabiedrība iegūst, ierobežojot Satversmes 106. pantā noteiktās pamattiesības, nav lielāks par Pieteicēja tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu. Līdz ar to Pieteicēja ieskatā nav ievērots samērīguma princips un apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 106. pantam.

Pieteicējs turklāt norāda, ka līdz 2022. gada 24. novembrim par iepriekš minētajām prettiesiskām darbībām bija paredzēta vienīgi administratīvā atbildība, līdz ar to ilgstoši tika uzskatīts, ka minētās prettiesiskās darbības nebija tik bīstamas un kaitīgas sabiedrībai, lai par tām paredzētu kriminālatbildību. Pieteicējs uzskata, ka veicot grozījumus Krimināllikumā, ir būtiski atsevišķos gadījumos tiem pielāgot arī Izglītības likuma apstrīdēto normu, lai atsevišķos gadījumos pedagogam ar nevainojamu reputāciju līdz noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdim būtu iespēja tikt individuāli izvērtētam, vai viņš var turpināt pedagoga darbu, vai tas nekaitēs izglītojamo interesēm.

2. Saeima nenoliedz to, ka apstrīdētā norma Pieteicējam ierobežo Satversmes 106. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības.

Saeima uzskata, ka no apstrīdētās normas izrietošais pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu un apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums kalpo vairākiem Satversmes 116. pantā norādītajiem leģitīmajiem mērķiem – citu cilvēku tiesību aizsardzība, sabiedrības tikumības un labklājības aizsardzība.

Pievēršoties samērīguma izvērtējumam Saeima visupirms uzsver, ka apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums nav uzskatāms par absolūtu aizliegumu Satversmes tiesas prakses izpratnē. Saeima uzskata, ka apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums ir piemērots leģitīmo mērķu sasniegšanai, jo nodrošina to, ka persona, kura sodīta par tīšu noziedzīgu noziegumu, neveic mācību un audzināšanas darbu. Persona, kura iepriekš ir sodīta par tīšu noziedzīgu nodarījumu, pedagoga darbu ir tiesīga veikt tikai tādā gadījumā, ja pēc sodāmības dzēšanas vai noņemšanas Izglītības kvalitātes valsts dienests

izvērtējis, vai tas nekaitēs izglītojamo interesēm, un atļāvis šai personai strādāt par pedagogu.

Vērtējot, vai pamattiesību ierobežojums ir nepieciešams, Saeima norāda, ka likumdevējam ir tiesības noteiktā veidā grupēt vai tipizēt situācijas, uz kādām konkrētais aizliegums varētu attiekties, nevis izvērtēt pilnīgi visas iespējamības un vērtēt jebkuru noziedzīgā nodarījuma sastāvu. Saeimas ieskatā apstrīdētā norma jau ietver pietiekami diferencētu pieeju attiecībā uz konkrētas jomas likuma pārkāpumu un vainas formu, proti – apstrīdētā norma attiecas tikai uz tādām personām, kuras sodītas par tīšu noziedzīgu nodarījumu. Saeima uzskata, ka paredzot individuālu izvērtējumu laikā, kad persona vēl nav izcietusi sodu vai tai sodāmība vēl nav dzēsta vai noņemta, zustu individuālās izvērtēšanas jēga, jo nav iespējams pilnvērtīgi izvērtēt to, kā laika gaitā ir mainījusies personība. Proti, šobrīd individuālā izvērtējuma ietvaros tiek vērtēts tas, kāda bijusi personas uzvedība un attieksme laika posmā, kas pagājis kopš noziedzīga nodarījuma izdarīšanas. Tāpēc Saeimas ieskatā apstrīdētajā normā ietvertais leģitīmo mērķu sasniegšanas līdzeklis ir visefektīvākais.

Visbeidzot vērtējot, vai nelabvēlīgās sekas, kas personai rodas tās pamattiesību ierobežojuma rezultātā, nav lielākas par labumu, ko no šā ierobežojuma gūst sabiedrība kopumā, Saeima norāda, ka sodāmības noņemšana vai dzēšana ļauj sabiedrībai pārliecināties par to, ka persona ir apzinājusies savu kaitīgo darbību sekas un ir apņēmusies turpmāk ievērot normatīvo aktu, it sevišķi krimināltiesības regulējošu normatīvo aktu, prasības. Saeima norāda, ka liegums zināmu laiku ieņemt pedagoga amatu gan nodrošina tūlītēju aizsardzību izglītojamo interesēm, gan arī kalpo kā preventīvs mehānisms attiecībā uz nākotni. Lieguma termiņš nav nesamērīgs un ļauj pedagogam, kurš parūpējies par savu atbildību likuma prasībām, atgriezties izglītības sistēmā. Turklāt Pieteicējam, ja viņš pilda citas izglītības iestādes darbiniekam izvirzītās prasības, nav aizliegts strādāt izglītības iestādē.

Līdz ar to Saeimas ieskatā apstrīdētajā normā noteiktais personas pamattiesību ierobežojums ir samērīgs un atbilst Satversmes 106. pantam.

3. Satversmes 106. panta pirmais teikums paredz, ka “ikvienam ir tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai”. Satversmes tiesa savā praksē ir atzinusi, ka Satversmes 106. panta pirmais teikums tieši negarantē tiesības uz darbu, bet gan tiesības brīvi izvēlēties darbavietu un nodarbošanos, kas nozīmē, pirmkārt, visām personām vienlīdzīgu pieeju darba tirgum un, otrkārt, to, ka valsts nedrīkst noteikt personām citus ierobežojošus kritērijus kā vien noteiktas to spēju un kvalifikācijas prasības, bez kurām persona nevarētu pildīt attiecīgā amata pienākumus¹. Valstij ir pienākums atturēties no tādu tiešu vai netiešu apstākļu radīšanas, kuri traucētu personai īstenot tās tiesības “brīvi izvēlēties” nodarbošanos.² Satversmes tiesa ir atzinusi arī to, ka ar Satversmes 106. pantā ietverto jēdzienu “nodarbošanās” saprotams tāda veida darbs, kas prasa atbilstošu sagatavotību un kas ir cilvēka eksistences avots, kā arī profesija, kas cieši saistīta ar katra indivīda personību kopumā³. Vienlaikus Satversmes tiesa ir atzinusi, ka likumdevējam ir rīcības brīvība noteikt konkrētai profesionālajai darbībai

¹ Satversmes tiesas 2003. gada 23. aprīļa sprieduma lietā nr. 2002-20-0103 Secinājumu daļas 3. punkts un Satversmes tiesas 2003. gada 20. maija sprieduma lietā nr. 2002-21-01 Secinājumu daļas 1. punkts.

² Satversmes tiesas 2017. gada 10. februāra sprieduma lietā Nr. 2016-06-01 20.1. punkts.

³ Satversmes tiesas 2015. gada 21. decembra sprieduma lietā Nr. 2015-03-01 14.1. punkts.

nepieciešamo izglītību, kā arī izvirzīt citas prasības konkrētai profesijai, ciktāl tas nepieciešams sabiedrības interesēs⁴.

Jēdziens “nodarbošanās” attiecināms uz nodarbinātību gan privātajā, gan publiskajā sektorā.⁵ Satversmes 106. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības attiecas arī uz pedagoga darbu.⁶ Jāatzīmē, ka pedagoga profesija ir viena no reglamentētajām profesijām, un valsts var noteikt paaugstinātas prasības tiem, kuri vēlas strādāt par pedagogu.⁷

Atbilstoši Satversmes 116. pantam personas tiesības, kas noteiktas Satversmes 106. pantā var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Kā izriet no lietas apstākļiem, apstrīdētā norma ir pamats tam, kāpēc ar Pieteicēju tika izbeigtas darba tiesiskās attiecības. Šeit jāatzīmē, ka apstrīdētās normas tvērumā tas attiecas uz Pieteicēja darbu Latgales Industriālajā tehnikumā un Jaunsardzes centrā, jo dienestu zemessardzē regulē Latvijas Republikas Zemessardzes likums. Tādējādi attiecībā uz Pieteicēju **ir konstatējams Satversmes 106. pantā noteikto tiesību ierobežojums.**

Savukārt, lai noskaidrotu, vai šāds pamattiesību ierobežojums ir attaisnojams, ir jāpārbauda: 1) vai pamattiesību ierobežojums noteikts ar likumu; 2) vai ierobežojumam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums ir samērīgs⁸.

4. Pārbaudot, vai ierobežojums ir noteikts ar pienācīgā kārtā pieņemtu likumu, secināms, ka lietā nedz no Pieteicēja, nedz no Saeimas puses iebildumi nepastāv un tiek atzīts, ka pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu. Arī tiesībsargs, pārbaudot to, vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar pienācīgā kārtā pieņemtu likumu, nekonstatē pretējo Pieteicēja un Saeimas norādītājam.

Ievērojot minēto, **pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu.**

5. Ikvienu tiesību ierobežojuma pamatā ir jābūt apstākļiem un pamatojumam, kādēļ tas vajadzīgs, proti, ierobežojumam jābūt noteiktam svarīgu interešu – leģitīma mērķa – labad⁹. Pieteicējs norāda, ka pamattiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis, proti – tiek aizsargātas bērnu tiesības un likumiskās intereses, nodrošinot to, lai par pedagogu strādātu tikai tādas personas, kurām ir nevainojama reputācija. Savukārt Saeima norāda, ka apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums kalpo vairākiem Satversmes 116. pantā norādītajiem leģitīmajiem mērķiem – citu cilvēku tiesību aizsardzība, sabiedrības tikumības un labklājības aizsardzība.

Satversmes tiesa 2017. gada 24. novembra spriedumā lietā Nr. 2017-07-01 izvērtēja Izglītības likuma 50. panta 1. punkta, ciktāl tas liedz personai, kura tikusi sodīta par smagu vai sevišķi smagu noziegumu, tiesības strādāt par pedagogu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 106. pantam. Šajā lietā Satversmes tiesa, vērtējot pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi, nonāca pie secinājuma, ka tādi ir vairāki – citu cilvēku tiesību aizsardzība, sabiedrības tikumības un labklājības aizsardzība. Ņemot vērā šo divu lietu kopīgās iezīmes, ar atšķirību, ka šajā lietā tiek apstrīdēta norma, kas liedz noteiktos gadījumos strādāt par pedagogu pirms sodāmības dzēšanas vai noņemšanas, Satversmes tiesas 2017. gada 24. novembra sprieduma lietā Nr. 2017-07-01 16. punktā veiktais izvērtējums attiecībā uz

⁴ Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 14. punkts un 2011. gada 22. novembra sprieduma lietā Nr. 2011-04-01 19.4. punkts.

⁵ Satversmes tiesas 2015. gada 21. decembra sprieduma lietā Nr. 2015-03-01 14.1. punkts.

⁶ Satversmes tiesas 2017. gada 24. novembra sprieduma lietā Nr. 2017 07 01 13.1. punkts.

⁷ Satversmes tiesas 2017. gada 24. novembra sprieduma lietā Nr. 2017 07 01 13.1. punkts.

⁸ Sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 10. februāra sprieduma lietā Nr. 2016-06-01 21. punktu.

⁹ Sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 2. jūlija sprieduma lietā Nr. 2015-01-01 15. punktu.

pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi, tiesībsarga ieskatā, ir vienlīdz kā attiecināms uz šo lietu.

Līdz ar to tiesībsargs piekrīt, ka pamattiesību ierobežojumam ir vairāki leģitīmi mērķi, proti, **citu cilvēku tiesību aizsardzība un sabiedrības tikumības un labklājības aizsardzība.**

6. Izvērtējot pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, jāpārbauda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai jeb vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu¹⁰.

Ja tiek atzīts, ka tiesību normā noteiktais ierobežojums neatbilst kaut vienam no šiem kritērijiem, tad ierobežojums neatbilst arī samērīguma principam un ir prettiesisks¹¹.

6.1. Likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, ja ar konkrēto regulējumu šis mērķis tiek sasniegts¹². Visupirms tiesībsargs uzsver, ka šajā apstrīdētajā normā nav ietverts absolūtais aizliegums, jo persona varēs pretendēt strādāt par pedagogu pēc sodāmības dzēšanas vai noņemšanas. Proti, ierobežojums nav noteikts uz mūžu bez jebkādas iespējas tikt mainītam, jo ar sodāmības dzēšanu vai noņemšanu ikviena persona, kas sodīta par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, var vērsties Izglītības kvalitātes valsts dienestā ar lūgumu individuāli izvērtēt iespēju strādāt par pedagogu. Tādējādi samērīguma vērtēšanā ir jāvadās no klasiskās normu satversmības izvērtēšanas metodoloģijas.

Tiesībsargs uzskata, ka apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums nodrošina to, ka persona, kura sodīta par tīšu noziedzīgu nodarījumu, nevar turpināt vai sākt strādāt par pedagogu uzreiz pēc notiesāšanas vai soda noteikšanas. Apstrīdētās normas piemērošana nodrošina to, ka persona, kas izdarījusi tīšu noziedzīgu nodarījumu, varēs pretendēt uz pedagoga amatu tikai pēc noteiktu apstākļu iestāšanās, proti – ja tai būs dzēsta vai noņemta sodāmība. Attiecīgi pēc sodāmības dzēšanas vai noņemšanas persona varēs lūgt veikt individuālu izvērtējumu, kā ietvaros lemtu par atļauju personai ieņemt pedagoga amatu. Līdz ar to ierobežojums par tīšu noziedzīgu nodarījumu sodītai personai pirms sodāmības dzēšanas vai noņemšanas strādāt par pedagogu ir piemērots līdzeklis pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķu sasniegšanai. Arī pats Pieteicējs neapšaubā un Saeima norāda, ka pamattiesību ierobežojums ir piemērots.

Līdz ar to likumdevēja izraudzītais līdzeklis ir piemērots leģitīmo mērķu sasniegšanai.

6.2. Pamattiesību ierobežojums ir nepieciešams, ja nepastāv citi līdzekļi, kuri būtu tikpat iedarbīgi un kurus izvēloties personu pamattiesības tiktu ierobežotas mazāk. Tomēr saudzējošāks līdzeklis ir nevis jebkurš cits, bet tikai tāds līdzeklis, ar kuru var sasniegt leģitīmo mērķi vismaz tādā pašā kvalitātē.¹³

Pieteicējs kā saudzējošāku līdzekli norāda iespēju likumdevējam noteikt konkrētus noziedzīgus nodarījumus, par kuru izdarīšanu personas ar sodāmību, kas nav dzēsta vai noņemta, nevar strādāt par pedagogu, bet pārējos gadījumos, piemēram, ja ir izdarīts mazāk

¹⁰ Satversmes tiesas 2017. gada 24. novembra sprieduma lietā Nr. 2017-07-01 17. punkts.

¹¹ Sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 16. jūnija sprieduma lietā Nr. 2015-18-01 15. punktu.

¹² Sk. Satversmes tiesas 2010. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-01-01 13. punktu.

¹³ Satversmes tiesas 2019. gada 7. jūnija sprieduma lietā Nr. 2018-15-01 17. punkts.

smags noziedzīgs nodarījums pret satiksmes drošību, pieļaut iespēju Ministru kabineta noteiktajai institūcijai individuāli izvērtēt to, vai atļauja strādāt par pedagogu personai nekaitēs izglītojamo interesēm. Tātad Pieteicējs pēc būtības uzskata, ka līdzeklis, kurš būtu tikpat iedarbīgs un kura rezultātā personu pamattiesības tiktu ierobežotas mazāk, ir likumā precīzi formulētu izņēmumu (noziedzīgu nodarījumu) noteikšana, vienlaikus veicot par tiem individuālo izvērtējumu¹⁴. Turklāt kā izriet no pieteikumā norādītā, Pieteicējs šo saudzējošāko līdzekli attiecina uz mazāk smagiem noziegumiem, tātad mazāk kaitīgiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas viennozīmīgi aptver arī kriminālpārkāpumus.

Visupirms jāatzīmē, ka šajā lietā apstrīdētā norma attiecas uz visiem Krimināllikumā paredzētajiem tīšiem noziedzīgiem nodarījumiem, tādējādi neaptverot noziedzīgus nodarījumus, kas pastrādāti aiz neuzmanības, un kuri neapšaubāmi ir ar mazāku kaitīguma pakāpi. Vienlaikus apstrīdētā norma aptver pilnīgi visus tīšus noziedzīgus nodarījumus, tostarp kriminālpārkāpumus un mazāk smagus noziegumus, kas pēc klasifikācijas ir visvieglākie no noziedzīgiem nodarījumiem. Šajā sakarā jāņem vērā, ka ir tādi kriminālpārkāpumi un mazāk smagi noziegumi, kas salīdzinājumā ar citiem pēc sava rakstura un apdraudētajām interesēm ir ar mazāku kaitīguma pakāpi. Piemēram, Krimināllikuma 126. panta pirmajā daļā paredzētais noziegums par vidēja smaguma miesas bojājuma tīšu nodarīšanu vai 130. panta otrajā daļā paredzētais noziegums par viegla miesas bojājuma tīšu nodarīšanu pēc kaitīgo seku ietekmes ir smagāki nekā, piemēram, Krimināllikuma 180. pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums “Zādzība, krāpšana, piesavināšanās nelielā apmērā”, lai gan visi pēc klasifikācijas ir atzīstami par mazāk smagiem noziegumiem.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pedagoga profesijas īpašais sabiedriskais nozīmīgums izpaužas tādējādi, ka pedagogs ne tikai veic mācību un audzināšanas darbu, bet arī veido izglītojamo priekšstatus par sabiedrību, valsti un tās vērtībām. Pedagoga un izglītojamā saskarsme notiek galvenokārt noteiktas izglītības programmas īstenošanas ietvaros. Tomēr izglītības procesā ir nozīmīgs arī personiskais paraugs, jo izglītojamo var ietekmēt arī pedagoga un izglītības iestādes vadītāja rīcība ārpus noteiktas izglītības programmas īstenošanas vai pat ārpus izglītības iestādes. Līdz ar to pedagogam ir būtiska ietekme uz izglītojamo ne tikai noteiktas izglītības programmas apguves procesā, bet arī ikdienas saskarsmē.¹⁵

Tiesībsarga ieskatā, lai gan noziedzīgi nodarījumi pēc to skarto interešu apdraudējuma rakstura un kaitīguma var būtiski atšķirties, vienā gadījumā skarot citu personu intereses (nodarījumi, kas saistīti ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu vai nodarījumi tikumību vai dzimumneaizskaramību, u.c.), bet citos tieši neskar citu personu intereses (atsevišķi noziedzīgi nodarījumi pret dabas vidi vai pret īpašumu), tomēr to vienojošais elements ir sodāmības kā krimināltiesisku seku esība.

Atbilstoši Krimināllikuma 63. panta pirmajai daļai sodāmība ir noziedzīgu nodarījumu izdarījušas personas notiesāšanas vai soda noteikšanas juridiskās sekas, kas ir spēkā tiesas vai prokurora priekšrakstā par sodu noteiktajā soda izciešanas laikā, kā arī pēc tam līdz sodāmības dzēšanai vai noņemšanai likumā noteiktajā kārtībā. Saskaņā ar šā panta deviņto daļu sodāmības dzēšana un noņemšana anulē visas izdarītā noziedzīgā nodarījuma krimināltiesiskās sekas, izņemot tās, kuras likumā paredzētas, ja pirms sodāmības dzēšanas vai noņemšanas izdarīts jauns noziedzīgs nodarījums.

Krimināllikuma 27. pants paredz, ka noziedzīga nodarījuma recidīvu veido personas izdarīts jauns tīšs noziedzīgs nodarījums pēc šīs personas notiesāšanas par agrāk izdarītu

¹⁴ Šajā sakarā sk. Satversmes tiesas 2021. gada 25. marta sprieduma lietā Nr. 2020-36-01 19.3.5. punktu.

¹⁵ Satversmes tiesas 2017. gada 21. decembra lietā Nr. 2017-03-01 13.1. un 14. punkts.

tīšu noziedzīgu nodarījumu, ja sodāmība par to jaunā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī nav noņemta vai nav dzēsta likumā noteiktajā kārtībā. Atbilstoši Krimināllikuma 48. panta pirmās daļas 1. punktam par atbildību pastiprinošu apstākli var atzīt to, ja noziedzīgais nodarījums veido noziedzīgu nodarījumu recidīvu. Līdz ar to sodāmības esība krimināltiesiskā izpratnē personai var radīt nelabvēlīgas sekas, ja tā izdara recidīvu.¹⁶

Savukārt ārpus krimināltiesiskajām sekām sodāmības esība paredz virkni ierobežojumus, sākot no ieroču atļaujas izsniegšanas aizliegumu vai anulēšanu, līdz pat virkni normatīvajiem aktiem, kuros šis ir kā ierobežojošs apstāklis ieņemt konkrētu amatu¹⁷.

Ievērojot minēto, sodāmībai kā noziedzīgā nodarījuma sekām ir plašs tvērums, kas sniedzas arī ārpus krimināltiesiskajām sekām, kā tas ir arī konkrētajā gadījumā. Tiesībsargs uzskata, ka soda izciešanas laikā nebūtu pieļaujami pilnīgi nekādi izņēmumi, jo tas vēl ir tas laiks, kad persona vistiešākajā mērā atbild par izdarīto noziedzīgo nodarījumu – izcieš brīvības atņemšanu, sabiedrisko darbu, naudas sodu vai probācijas uzraudzību. Arī Pieteicēja pieteikumā šādā aspektā tas nav ticis apšaubīts.

Savukārt attiecībā uz tiesisko situāciju, kad persona ir izcietusi sev piespriesto sodu, taču sodāmība atbilstoši Krimināllikuma 63. panta trešajai daļai vēl ir spēkā noteiktu laiku, jānorāda, ka to tiešā mērā ietekmē piespriedā soda apmērs. Tajos Krimināllikuma pantos, kuros likumdevējs ir izšķīries par vieglāku sodu noteikšanu, ko attiecīgi tiesa vai prokurors piemēro sodot personu, arī sodāmības termiņš būs mazāks. Tas, protams, korelē ar to, cik smags pēc klasifikācijas katrs noziedzīgs nodarījums ir noteikts. Tomēr šajā aspektā būtiski atzīmēt, ka noziedzīgu nodarījumu totāla diferencēšana pēc to kaitīguma pakāpes arī pēc savas būtības nebūtu pareizā pieeja, jo tas varētu uzlikt nesamērīgu slogu likumdevējam izvērtēt, kuros gadījumos individuālais vērtējums varētu tikt veikts un kuros nē. Arī Satversmes tiesa ir norādījusi, ka līdzeklis, kas personas tiesības ierobežo mazāk, bet vienlaikus prasa nesamērīgi lielu ieguldījumu no valsts, tostarp prasa papildu finanšu līdzekļus, nav uzskatāms par tādu, kas ļautu sasniegt ierobežojuma leģitīmo mērķi tādā pašā kvalitātē¹⁸. Jāuzsver, ka jebkurā gadījumā pēc sodāmības dzēšanas vai noņemšanas persona varēs lūgt izvērtēt individuāli viņa situāciju, lai saņemtu atļauju strādāt par pedagogu.

Papildus jāuzsver tas, ka personai soda izciešanas laikā un pēc tā ir jāapzinās savs izdarītais noziedzīgais nodarījums un tā rezultātā radītās kaitīgās sekas, kā arī jāapņemas tādus vairs neatkārtot. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, nosakot iepriekš sodītai personai aizliegumu strādāt par pedagogu, nozīme ir ne tikai tam, pret kādām interesēm persona vērsusies, izdarot attiecīgo noziegumu, bet arī šo personu raksturojošiem kritērijiem – piemēram, personas attieksmei pret savulaik izdarīto noziegumu un dzīvesveidam pēc tā izdarīšanas. Būtisks ir arī personas raksturojums, kas attiecas uz šo periodu. Jāņem vērā arī tas, ka personas attieksme pret pašas izdarīto noziedzīgo nodarījumu, kā arī vērtību sistēma laika gaitā var mainīties.¹⁹ Ja tiktu noteikts tāds regulējums, kas pirms sodāmības dzēšanas vai noņemšanas, dotu personai uzreiz iespēju pretendēt strādāt par pedagogu, izvērtēšanas procesā nevarētu pilnvērtīgi pārbaudīt tādus personu raksturojošus kritērijus, kā

¹⁶ Papildus jāatzīmē Krimināllikuma 55. panta vienpadsmitā daļa, saskaņā ar kuru nosacīta notiesāšana nav nosakāma personai par tīša nozieguma izdarīšanu, ja persona agrāk bijusi notiesāta ar brīvības atņemšanu un sodāmība par to nav noņemta vai dzēsta likumā noteiktajā kārtībā. Līdz ar to sodāmības esība ietekmē arī nosacītas notiesāšanas aspektu.

¹⁷ Sk. Valsts civildienesta likuma 7. pantu, Saeimas vēlēšanu likuma 5. pantu un Valsts prezidenta ievēlēšanas likuma 3. pantu.

¹⁸ Sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 6. oktobra sprieduma lietā Nr. 2009-113-0106 19.2. punktu.

¹⁹ Satversmes tiesas 2017. gada 24. novembra sprieduma lietā Nr. 2017-07-01 19.2.2. punkts.

dzīvesveids un personas raksturojums pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas. Piemēram, ja personai par mazāk smaga nozieguma izdarīšanu kā sodu nosaka naudas sodu vai sabiedrisko darbu, tā to izcieš mēneša vai divu mēnešu laikā, un nesagaidot sodāmības dzēšanu, kas šajā gadījumā būtu viens gads pēc pamatsoda izciešanas, jau varētu pretendēt uz pedagoga amatu, izvērtēšanas komisijai nemaz nebūtu iespēja pārbaudīt šos personu raksturojošos kritērijus²⁰.

Pieteicējs savā pieteikumā norāda arī uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 72. panta sestajā daļā noteikto, ka, ja persona sodīta par tīšu noziedzīgu nodarījumu, kas nav minēts šā panta piektās daļas 1. un 2. punktā, iestādes vadītājam, darba devējam (par iestādes vadītāju) vai pasākuma organizatoram ir pienākums izvērtēt, vai persona neapdraud bērna drošību, veselību vai dzīvību. Ja tā neapdraud bērna drošību, veselību vai dzīvību, iestādes vadītājs, darba devējs (par iestādes vadītāju) vai pasākuma organizators atļauj personai strādāt, veikt brīvprātīgo darbu, kā arī saskaņā ar šīm iestādēm vai pasākumu organizatoriem noslēgto vienošanos sniegt pakalpojumus.

Līdz ar to šajā normā ir ietverta iespēja iestādes vadītājam, darba devējam vai pasākuma organizatoram lemt atļaut personai strādāt vai sniegt pakalpojumus, ja tā neapdraud bērna drošību, veselību vai dzīvību. Normā nav minēts ierobežojošais kritērijs “sodāmības dzēšana vai noņemšana”, līdz ar to šādu izvērtējumu varētu veikt arī sodāmības laikā. Tomēr tiesībsargs nepiekrīt, ka šīs abas situācijas būtu savstarpēji salīdzināmas. Satversmes tiesa ir vērtējusi pedagoga profesiju kā reglamentētu profesiju un atzinusi, ka valsts var noteikt īpašas prasības šīs profesijas īstenotājiem. Tāpat Satversmes tiesa ir atzinusi, ka paaugstinātu prasību noteikšana pedagoga profesijai ir saistīta ar nepieciešamību nodrošināt Satversmes 112. pantā noteiktās personu tiesības uz izglītību, kas būtībā nozīmē ikviena izglītojamā tiesības uz kvalitatīvu izglītību.²¹

Tādejādi ir pieļaujams, ka attiecībā uz konkrētu personu kategoriju, šajā gadījumā pedagogiem, tiek izvirzītas papildu prasības, ņemot vērā pedagogu pildāmo pienākumu specifiku un potenciālo ietekmi uz bērnu.

Līdz ar to apstrīdētajā normā ietvertā absolūtā aizlieguma mērķus līdzvērtīgā kvalitātē **nebūtu iespējams sasniegt ar alternatīviem līdzekļiem.**

6.3. Vērtējot to, vai ierobežojums ir atbilstošs, jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu, jāpatur prātā, ka visa tiesību sistēma pamatā būtu jāveido tā, lai sekmētu sodītas personas atgriešanos normālā dzīvē, proti, lai ikvienam būtu otra iespēja pilnvērtīgi dzīvot godīgu dzīvi, līdztiesīgi iekļaujoties pilsoniskajā sabiedrībā.²²

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka izglītojamie, viņu ģimenes locekļi un sabiedrība kopumā gūtu labumu no tā, ka izglītības iestādēs strādā pedagogi, kas spēj nodrošināt pienācīgu pedagoģijas procesu.²³ Darbs kā sabiedriska vērtība laiku gaitā ir ieguvusi vēl lielāku nozīmi ne tikai paša darba darītāja acīs, bet gan visas sabiedrības uztverē. Darbs ir neatņemams cilvēciskās pašcieņas un apliecināšanās avots demokrātiskā sabiedrībā. Ieguldot savas zināšanas, kompetenci un spējas darbā, persona gūst iespēju pilnvērtīgi dzīvot mūsdienu sabiedrībā²⁴. Ja personai ir ne tikai pedagoga darba veikšanai

²⁰ Sk. Ministru kabineta 2019. gada 3. septembra noteikumu Nr. 414 “Kārtība, kādā tiek izvērtēta personas atbilstība pedagoga amatam” 17.2.-17.4. punktu.

²¹ Satversmes tiesas 2017. gada 21. decembra lietā Nr. 2017-03-01 14. punkts.

²² Osipova S. (2021). Sodītas personas kā valsts stigmatizēta grupa Satversmes tiesas judikatūrā. *Socrates*. 2(20). 31.lpp.

²³ Satversmes tiesas 2017. gada 24. novembra sprieduma lietā Nr. 2017-07-01 19.4. punkts.

²⁴ Satversmes tiesas 2007. gada 14. jūnija sprieduma lietā Nr. 2006-31-01 14.2. punkts.

nepieciešamās spējas un kvalifikācija, bet arī aicinājums būt par pedagogu, tad iespēja strādāt šajā profesijā ir būtisks faktors, kas veicina sociāli pozitīvas vērtību izpratnes veidošanos un šādas personas pilnvērtīgu iekļaušanos sabiedrībā.²⁵

Saeima atbildes rakstā norāda, ka sodāmības noņemšana vai dzēšana ļauj sabiedrībai pārliecināties par to, ka persona ir apzinājusies savu kaitīgo darbību sekas un ir apņēmusies turpmāk ievērot normatīvo aktu, it sevišķi krimināltiesības regulējošu normatīvo aktu, prasības. Tāpat Saeima norāda, ka konkrētajā gadījumā personai sodāmība varēs tikt dzēsta gadu pēc soda izciešanas un tas ir salīdzinoši īss laika posms, kurā persona var apliecināt, ka ir apņēmusies ievērot normatīvo aktu prasības un ar savu uzvedību veicināt harmonisku vidi, kurā tiesību normas tiek respektētas. Saeimas ieskatā liegums zināmu laiku ieņemt pedagoga amatu gan nodrošina tūlītēju aizsardzību izglītojamo interesēm, gan arī kalpo kā preventīvs mehānisms attiecībā uz nākotni. Šāds lieguma termiņš Saeimas ieskatā nav nesamērīgs un ļauj pedagogam, kurš parūpējies par savu atbilstību likuma prasībām, atgriezties izglītības sistēmā.

Turpretim Pieteicējs norāda, ka sodāmības laikā (viņa gadījumā – seši gadi) pedagogs izkritīs no izglītības iestāžu sabiedriskās dzīves, nozaudēs daļu no savām iemaņām un prasmēm, vai arī aizbrauks strādāt palīgstrādnieka darbu uz ārzemēm, lai nodrošinātu sev iepriekšējo dzīves līmeni. Tādējādi Pieteicēja ieskatā netiks gūts nekāds labums no gadiem uzkrātās profesionālās pieredzes, ieguldītajiem spēkiem un līdzekļiem, tajā skaitā valsts finanšu līdzekļiem.

Līdz ar to svarīgs apstāklis, kas jāizvērtē apstrīdētās normas kontekstā, ir tas, kādam termiņam ir jāpaiet, lai personas (apstrīdētās normas kontekstā arī Pieteicējs) pēc sodāmības dzēšanas vai noņemšanas varētu pretendēt uz pedagoga amatu.

Krimināllikuma 63. panta trešajā daļā ir noteikti termiņi, pēc kuriem sodāmība tiek automātiski dzēsta. Pieteicējs tika sodīts ar naudas sodu, līdz ar to saskaņā ar Krimināllikuma 63. panta trešās daļas 4. punktu tas ir viens gads pēc naudas soda izciešanas jeb samaksāšanas, ko Pieteicējs arī esot izdarījis. Vienlaikus Krimināllikuma 262. panta pirmās prim daļas sankcija paredz atņemt transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz pieciem gadiem, kas arī Pieteicējam tika noteikts kā papildsods. Krimināllikuma 63. panta ceturtā daļa paredz, ka sodāmības dzēšanas termiņu skaita no dienas, kad persona pilnībā izcietusi pamatsodu un papildsodu. Pieteicējs savu papildsodu pilnībā izcietīs piecu gadu laikā pēc prokurora priekšraksta par sodu stāšanās spēkā un atbilstoši Krimināllikuma 63. panta trešās daļas 3. punktam Pieteicējs tiks atzīts par nesodītu gadu pēc papildsoda izciešanas laika beigām. Ievērojot minēto, Pieteicēja gadījumā sodāmība tiks dzēsta pēc sešiem gadiem un tikai tad Pieteicējs varēs vērsties ar lūgumu izvērtēt viņa piemērotību pedagoga amatam.

Krimināllikuma 262. pants un 262.¹ pants, kas paredz kriminālatbildību par transportlīdzekļa vadīšanu apreibinošu vielu ietekmē vai par atteikšanos apreibinošu vielu ietekmes pārbaudes, kā obligātu papildsodu ikvienā gadījumā paredz transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanu uz noteiktu laika posmu. Krimināllikuma 262. panta pirmā prim daļa, kas tika piemērota arī Pieteicējam, paredz atņemt transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz pieciem gadiem. Atbilstoši Krimināllikuma 63. panta regulējumam tas ir par pamatu tam, ka sodāmība Pieteicējam dzēšas tikai pēc sešiem gadiem, nevis pēc, piemēram, viena vai diviem gadiem, kā tas varētu būtu, sodot personu pēc Krimināllikuma 126. panta pirmās daļas vai 130. panta otrās daļas. Tomēr jāuzsver, ka sankcijas par līdzīga

²⁵ Satversmes tiesas 2017. gada 24. novembra sprieduma lietā Nr. 2017-07-01 19.4. punkts.

smaguma noziedzīgiem nodarījumiem var būt dažādas, ko ietekmē gan skartās intereses, gan noziedzīga nodarījuma raksturs un kaitīgums.

Likumprojekta, ar ko Krimināllikuma 262. pants tika papildināts ar pirmo prim daļu, norādīts, ka “*ceļu satiksmes negadījumos ar smagām traumām vai letālām sekām kā viens no negadījuma iemesliem parasti ir vadītāja atrašanās alkohola reibumā. Eiropas Komisijas izvērtējumā par alkoholu un transportlīdzekļu vadīšanu tiek uzsvērts, ka, palielinoties alkohola koncentrācijai asinīs, palielinās iespējamība iekļūt ceļu satiksmes negadījumā. Saskaņā ar Valsts policijas sniegto informāciju 2019. gadā tika konstatēti 2430 transportlīdzekļu vadītāji, kuri vadījuši transportlīdzekli un kuru izelpotā gaisa vai asins pārbaudē konstatētā alkohola koncentrācija asinīs pārsniedza 1,5 promiles, un 222 transportlīdzekļa vadītāji, kuri transportlīdzekli vadīja, atrodoties narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošu vielu ietekmē. Savukārt 2020. gadā attiecīgi tika konstatēti 2320 un 211 šādi transportlīdzekļu vadītāji. Salīdzinoši 2019. gadā transportlīdzekļa vadītāji, kuru izelpotā gaisa vai asins pārbaudē konstatētā alkohola koncentrācija asinīs pārsniedza 1,0 promili, bet nepārsniedza 1,5 promiles bija 613 (2020. gadā - 624).*

[..] Šobrīd personai piemērojama administratīvais sods par transportlīdzekļa vadīšanu, atrodoties alkohola reibumā, nesasniedz šo mērķi un katru gadu saglabājas ievērojams to transportlīdzekļu vadītāju skaits, kuri vada transportlīdzekli, ja izelpotā gaisa vai asins pārbaudē konstatētā alkohola koncentrācija asinīs pārsniedz 1,5 promiles. [..] Bargākā soda veida paredzēšana par šiem pārkāpumiem apliecina to, ka šie pārkāpumi ir sabiedrisko drošību sevišķi apdraudoši pārkāpumi. Vienlaikus ir būtiski uzsvērt, ka šie transportlīdzekļa vadītāji, ņemot vērā to, ka transportlīdzeklis ir uzskatāms par paaugstinātu bīstamības avotu, apdraud ne tikai sevi, bet arī apkārtējos.

[..] Ņemot vērā to, ka Ceļu satiksmes likuma 62. panta ceturtajā un piektajā daļā transportlīdzekļa vadītājam par braukšanu alkohola reibumā virs 1,5 promiles vai, par braukšanu narkotisko vielu reibumā ir paredzēts piemērot konstantu administratīvo sodu, proti, atņemt transportlīdzekļu vadīšanas tiesības uz pieciem gadiem, Krimināllikumā paredzētais sods par šāda nodarījuma izdarīšanu nevar būt vieglāks par administratīvo sodu, tādēļ grozījumi paredz Krimināllikuma 262. panta pirmajā, pirmajā prim, otrajā daļā un Krimināllikuma 262.¹ panta pirmajā daļā noteikt konstantu tiesību ierobežošanas sodu, proti, atņemt transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz pieciem gadiem, kā arī Krimināllikuma 262. panta trešajā, ceturtajā daļā un Krimināllikuma 262.¹ panta otrajā daļā noteikt transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanu uz laiku no pieciem gadiem.”²⁶

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka likumdevējam ir liela rīcības brīvība noteikt sodus, kādi piemērojami par attiecīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Likumdevēja izšķiršanās par to, kāda soda vai papildsoda piemērošana par konkrēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu būtu samērīga vai nepieciešama, ir sodu politikas jautājums.²⁷ Satversmes tiesa ir atzinusi arī to, ka transportlīdzeklis ir uzskatāms par paaugstinātas bīstamības avotu, un tā īpašniekam valsts var noteikt sevišķus pienākumus un paredzēt sodu par šo pienākumu nepildīšanu.²⁸ Krimināllikuma 35. panta otrajā daļā ir noteikts soda mērķis, kas sevī ietver aizsargāt sabiedrības drošību, atjaunot taisnīgumu, sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, resocializēt sodīto personu un panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas. Tiesībsargs uzsver, ka pamatsoda un papildsoda piemērošanā soda mērķis ir vienots un to nevar skatīt atrauti.

²⁶Sk. <https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/F0A627F584F0EB2FC2258854003563D0?OpenDocument>

²⁷ Satversmes tiesas 2011. gada 6. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2010-31-01 5. punkts.

²⁸ Satversmes tiesas 2013. gada 28. marta sprieduma lietā Nr. 2012-15-01 15.4. punkts.

Ievērojot iepriekšminētos apsvērumus, secināms, ka tieši likumdevēja izšķiršanās par soda veida un apmēru, kādu ir nepieciešams piemērot transportlīdzekļa vadītājam par ceļu satiksmē izdarītu noziedzīgu nodarījumu, kas tiek izdarīts apreibinošu vielu ietekmē ar transportlīdzekli kā paaugstinātu bīstamības avotu, tādējādi būtiski apdraudot ne tikai sevi, bet arī visas sabiedrības drošību, noveda pie tā, ka sodāmības dzēšanas termiņš iztek tikai pēc sešiem gadiem. Citos gadījumos, kā jau tas tika aprakstīts iepriekš, persona par līdzīga smaguma noziedzīga nodarījuma izdarīšanu varētu pretendēt uz individuālā izvērtējuma veikšanu gada vai divu gadu laikā pēc soda izciešanas, kas ir acīmredzami samērīgs laika posms. Tomēr izdarot tādu noziedzīgu nodarījumu, kas it sevišķi ir vērsts uz kopējo sabiedrības interešu apdraudējumu, personai ir jārēķinās ar būtisku seku iestāšanos. Attiecīgi šīs sekas neaprobežojas ne tikai ar krimināltiesisko raksturu, bet arī ar cita veida ierobežojumiem, citstarpā tādiem, kādi ir noteikti apstrīdētajā normā.

Līdz ar to tiesībsargs uzskata, ka labums, ko no apstrīdētajā normā ietvertā ierobežojuma gūst sabiedrība, ir lielāks par atsevišķam indivīdam nodarīto kaitējumu. **Līdz ar to apstrīdētajā normā noteiktais personas pamattiesību ierobežojums ir samērīgs un apstrīdētā norma atbilst Satversmes 106. pantam.**

Ar cieņu
tiesībsarga vietniece

Ineta Piļāne